

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om det indre marked for elektricitet (omarbejdning)

(COM(2016) 861 final — 2016/0379 (COD))

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om risikoberedskab i elsektoren og om ophævelse af direktiv 2005/89/EF

(COM(2016) 862 final — 2016/0377 (COD))

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Unions Agentur for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (omarbejdning)

(COM(2016) 863 final — 2016/0378 (COD))

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fælles regler for det indre marked for elektricitet (omarbejdning)

(COM(2016) 864 final — 2016/0380 (COD))

(2017/C 288/13)

Ordfører: **Alfred GAJDOSIK**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 16/01//2017 Rådet, 19/01/2017
Retsgrundlag	Artikel 194, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	16/05/2017
Vedtaget på plenarforsamlingen	31/05/2017
Plenarforsamling nr.	526
Resultat af afstemningen	185/2/2
(for/imod/hverken for eller imod):	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU bifalder Kommissionens forslag til en ny udformning af elektricitetsmarkedet, en forordning om risikoberedskab og en ny tilrettelæggelse af samarbejdet mellem energireguleringsmyndigheder. Hermed tages der yderligere et skridt væk fra nationalt regulerede markeder og hen imod en markedsbaseret tilgang til elektricitet i EU, der sikrer forsyningssikkerhed til lavest mulige pris, hvilket imødekommer samtlige europæiske elforbrugeres, herunder industriens, erhvervslivets og boligsektorens, hovedinteresser. Dette mål kan imidlertid kun nås, hvis man går i retning af øget elektrificering af økonomien, hvilket vil være den mest effektive og fleksible måde at gennemføre det på.

1.2. I tråd med tidligere udtalelser fremhæver udvalget, at velfungerende elektricitetsmarkeder er en forudsætning for at opfylde energiunionens mål⁽¹⁾. EØSU er enig med Kommissionen i, at det er nødvendigt med betydelige ændringer i elektricitetsmarkedets udformning, hvis det skal fungere efter hensigten, hvilket især skyldes en øget anvendelse af variabel vedvarende elektricitet⁽²⁾. Integration af vedvarende energi i det eksisterende marked er ikke nok. Der er behov for et nyt

⁽¹⁾ EUT C 383 af 17.11.2015, s. 84, EUT C 264 af 20.7.2016, s. 117.

⁽²⁾ Se også udtalelse TEN/626 »Status over energiunionen« (se side 100 i denne EUT).

marked. Udvalget mener, at pakken om elektricitetsmarkedets udformning overordnet set er et godt svar på behovet for disse ændringer, da den baner vejen for en omkostningseffektiv og økonomisk levedygtig energiomstilling.

1.3. EØSU glæder sig over den generelle tilgang i pakken om elektricitetsmarkedets udformning, navnlig målene om at sætte forbrugerne i centrum for energimarkedet, øge elektricitetsforsyningen og styrke det regionale samarbejde. Fastsættelsen af henholdsvis markedsreglerne og de lovgivningsmæssige rammer er et vigtigt skridt i retning af en stabil forsyning af ren energi til samtlige europæiske forbrugere til den lavest mulige pris. På visse områder er der imidlertid stadig plads til yderligere forbedringer. Der er især brug for mere specifikke regler ⁽³⁾.

1.4. Dekarbonisering er et af energiunionens strategiske mål, og man bør derfor støtte målet om at fremme investeringerne i dekarboniseringen af elektricitetsmarkedet. Den bedste forudsætning herfor er lige og retfærdige markedsvilkår, der tilgodeser såvel forbrugerne som den grønne omstilling. En fuldstændig internalisering af de eksterne omkostninger ved konventionel elproduktion, der omfatter klimaforandringsrelaterede skader og skader på menneskers sundhed, har afgørende betydning for en virkningsfuld og effektiv dekarbonisering. En passende beskatning er den bedste metode til at styre investeringer hen imod grøn elektricitet.

1.5. EØSU støtter udtrykkeligt, at alle forbrugere, herunder industrien, erhvervslivet og de private husholdninger, får ret til selv at producere, lagre og handle med energi, og at lokale energifællesskaber får ret til at støtte, producere og leje fællesskabsnet. Der er imidlertid behov for mere specifikke regler, hvis det skal blive muligt at udøve disse rettigheder og fjerne eksisterende hindringer (netadgang, uretfærdige og uhensigtsmæssige netafgifter, juridiske og administrative barrierer osv.).

1.6. Derudover må målet være, at alle europæiske forbrugere får mulighed for fuldt ud at deltage i hele elektricitetsmarkedet og således i handelen med og forsyningen af elektricitet. I Kommissionens forslag mangler der specifikke regler vedrørende skabelsen af de nødvendige betingelser herfor. Der skal udvikles decentraliserede markedspladser og handelsstrukturer, der giver mulighed for direkte handel med selv små energienheder. Decentralisering af elektricitetsforsyningen og -handelen er en forudsætning for fuld integration af forbrugerne på markedet og indebærer således ikke en fragmentering af det europæiske elektricitetsmarked.

1.7. Selv om Kommissionen med rette sigter mod at styrke markederne for kortfristet handel, vil dette på lang sigt ikke være tilstrækkeligt til at fremme investeringer i vedvarende elektricitet gennem markedsmekanismer. Netop derfor bør det også være muligt at handle med vedvarende elektricitet via termins- og futureforretninger på decentraliserede markeder, hvilket kun vil være muligt, såfremt der anvendes fleksibilitetsmuligheder i forbindelse med handelen med balanceringsprodukter.

1.8. Da problemet i mange europæiske lande i dag ikke er manglende produktionskapacitet, men derimod overskydende kapacitet, bør kapacitetsmekanismer for konventionel elproduktion kun anvendes som en kortsigtet løsning i de tilfælde, hvor balanceringsprodukter ikke kan sikre den nødvendige forsyningssikkerhed og investeringsstabilitet for alle markedsdeltagere.

1.9. EØSU minder om, at problemet med energifattigdom skal tages i betragtning i den fremtidige strategi for overgangen til et lavemissionssamfund. Prosum kan være en metode til at løse dette problem, forudsat at sårbare forbrugere får adgang til den nødvendige kapital gennem offentlige lån eller bistand fra kommunerne, regionerne eller andre organer som f.eks. NGO'er.

1.10. EØSU fremhæver, at eftersom elproduktionen fra vedvarende energikilder og kraftvarmeproduktionen i blokkraftvarmeanlæg typisk foregår i mindre målestok, får velfungerende, moderne og intelligente distributionsnet stadig større betydning. National regulering skal give netoperatørerne mulighed for og tilskynde dem til at foretage de nødvendige investeringer. Desuden er det nødvendigt at forbedre sammenkoblingen af de nationale elnet. Begge dele vil bidrage til at sikre energiforsyningen og skabe nye arbejdspladser i Europa.

⁽³⁾ Se også udtalelse TEN/624 »Pakken om ren energi for alle« (endnu ikke offentliggjort i EUT).

1.11. EØSU understreger, at for at nå målet om at garantere en høj grad af sikkerhed i elforsyningen under markedsforhold, hvor forbrugerne spiller en central rolle, er der behov for en intensiv brug af IKT (informations- og kommunikationsteknologi), nye planlægningsmetoder og nye værktøjer til udnyttelse af det elektriske system, som tilsammen vil gøre det muligt i realtid at kortlægge forbrugernes og netværkenes behov, hvilket forudsætter betydelige investeringer i forskning, udvikling og innovation (se punkt 3.13).

1.12. Med hensyn til fleksibilitet, elektromobilitet, lagring og andre balanceringsmuligheder støtter EØSU Kommissionens forslag om at give uafhængige markedsaktører beføjelse til at udvikle disse vigtige markeder, inden netoperatører får mulighed for at indtage rollen som leder eller operatør af de pågældende anlæg.

2. Resumé af Kommissionens meddelelse

2.1. I sin foreslåede pakke påpeger Kommissionen, at opfyldelse af målene for energiunionen forudsætter en gennemgribende reform af elektricitetsmarkedet. Integration af vedvarende energi i det eksisterende marked er ikke nok. Der er behov for et nyt marked.

2.2. Kommissionen bygger sin nye markedsstrategi på to principper:

— Der skal indføres nye markedsregler, der afspejler de vigtigste karakteristika ved vedvarende energi — nemlig decentralisering og fleksibilitet — og som bidrager til at øge forsyningssikkerheden og omkostningseffektiviteten.

— Forbrugerne skal stå i centrum for det nye energimarked.

2.3. Kommissionen fokuserer i sit forslag ligeledes på, hvordan man kan styrke forsyningssikkerheden gennem en risikoberedskabsbaseret tilgang.

2.4. Et fjerde aspekt er en reform af reguleringstilsynet, der skal omdefinere ACER's (Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder) rolle og beføjelser.

I denne sektorspecifikke udtalelse vil lovteksterne primært blive evalueret efter, i hvilket omfang de opfylder de i punkt 2.2 omtalte principper. Eftersom dette spørgsmål hovedsagelig behandles i dokumenterne vedrørende det indre marked for elektricitet (COM(2016) 861 final og COM(2016) 864 final), fokuseres der i denne udtalelse især på disse to dokumenter.

3. Generelle bemærkninger vedrørende markedsudformning

3.1. En dekarbonisering af hele energisektoren, herunder varme- og mobilitetssektoren, nødvendiggør en tilsvarende høj andel af vedvarende energi i elproduktionen. På den baggrund er Kommissionens tilgang grundlæggende korrekt, nemlig at det europæiske elektricitetsmarked skal udvikles, således at det bliver foreneligt med vedvarende energi. EØSU bifalder denne klare tilgang som et vigtigt skridt hen imod fuldførelsen af et europæisk elektricitetsmarked, der kan bidrage til at fjerne de eksisterende hindringer, herunder fysiske begrænsninger som følge af manglende sammenkobling samt lovgivningsmæssige og skattemæssige forskelle mellem medlemsstater.

3.2. Det er vigtigt først og fremmest at have i mente, at vedvarende energi i sagens natur er decentraliseret, dvs.:

— Landbaserede vind- og solcelleanlæg er i gennemsnit betydeligt mindre end konventionelle produktionsenheder.

— Energi fra landvindmøller og solstråling er tilgængelig stort set overalt.

— Den kan planlægges på en måde, der er afstemt efter forbruget, under forudsætning af at de rette markedsincitament er til stede. Selv om det ikke er muligt at have kontrol over de vedvarende energikilder, er det muligt at forudse deres tilgængelighed med stor nøjagtighed.

De samme karakteristika gør sig ofte gældende for andre teknologier, såsom kraftvarmeproduktion i blokkraftvarmeanlæg, der vil komme til at spille en vigtig rolle som fleksibilitets- og balanceringsmuligheder på de fremtidige energimarkeder takket være deres høje effektivitet.

3.3. På den ene side giver disse karakteristika særlige fordele, som Kommissionen i et vist omfang kommer ind på i sine forslag til en ny markedsudformning. Kommissionens forslag kunne dog være mere sammenhængende og præcise, når det gælder om at forme markedsreglerne efter disse fordele. I den forbindelse gøres der opmærksom på EØSU's holdninger hertil som udtrykt i udtalelsen om »Revision af direktivet om vedvarende energi« (TEN/622) ⁽⁴⁾. Det forhold, at vedvarende energi og andre decentraliserede teknologier bidrager til at øge markedslikviditeten væsentligt, har navnlig stor betydning for markedsudformningen.

3.4. Det nye energimarked vil — som Kommissionen med rette understreger — være karakteriseret ved mange flere produktionsenheder sammenlignet med den konventionelle produktionsstruktur, der er kendetegnet ved meget få kraftværker. Som følge heraf vil der ske en betydelig udvidelse af viften af aktører, som deltager i elproduktionen. Det er her afgørende at gøre forbrugerne til mere aktive deltagere. Elproduktion fra vedvarende energi og kraftvarmeproduktion giver forbrugerne mulighed for at blive producenter, hvilket Kommissionen anerkender i sit forslag.

3.5. Det er vigtigt at bemærke, at idéen om at »gøre forbrugerne aktive« gælder for alle kategorier af forbrugere, herunder kommercielle og industrielle energiforbrugere, der kan opnå betydelige besparelser ved at investere i decentrale produktionsteknologier, som er udformet til egetforbrug. Aktiveringen af forbrugerne vil således ikke alene føre til mere likvide elektricitetsmarkeder, men også til yderligere økonomiske impulser: Små og store virksomheder kan udnytte de konkurrencemæssige fordele, og der vil blive skabt merværdi på lokalt plan og nye arbejdspladser. På den anden side har mange private husholdninger ikke de økonomiske midler, der skal til for at blive prosumenter. Forbrugervenlige lån og en aktiv bistand fra kommuner og regioner kan være en hjælp i denne sammenhæng.

3.6. Aktiveringen af forbrugerne hindres imidlertid af tre forhold:

3.6.1. For det første er næsten ingen af de eksterne omkostninger ved kul- og atomkraftværker internaliserede. Af disse skal især omkostninger i forbindelse med sundhedsskader og klimaforandringsrelaterede skader tages i betragtning. Den manglende internalisering af disse omkostninger stiller den vedvarende energi, der ikke forårsager tilsvarende eksterne virkninger, ringe konkurrencemæssigt. Eftersom det først og fremmest er den vedvarende energi, der giver forbrugerne mulighed for at blive mere aktive, må det konkluderes, at forbrugernes begrænsede deltagelse må være politisk ønskelig, eller at der i det mindste må ses på den med velvillige øjne. Der gøres ingen bestræbelser noget sted i vinterpakken for at råde bod på denne forvridding af markedet. Forvriddningen gøres endnu større, ved at den manglende internalisering af de eksterne omkostninger ved konventionel elektricitet øger behovet for at subsidiere den vedvarende energi massivt.

3.6.2. Der er endnu en grund til, at decentrale teknologier som vedvarende energi og blokkraftvarmeverker systematisk er ugunstigt stillede i forhold til de konventionelle kraftværker. Den nuværende udformning af engrosmarkeder favoriserer større produktionsenheder. Eftersom de gennemsnitlige anlæg til produktion af vedvarende energi og blokkraftvarmeverker er betydeligt mindre og således ikke har de nødvendige stordriftsfordele, befinder de sig i en konkurrencemæssigt ugunstig situation.

3.6.3. Endelig kan mange mindre aktører ikke få adgang til markedet for handel med energi som følge af juridiske restriktioner, administrative bestemmelser samt licens- og bureaukratiske krav. Dette rammer de private husholdninger lige så meget som de kommercielle og selv de industrielle forbrugere.

3.7. Med en tilstrækkelig politisk vilje vil disse tre mangler ved det nuværende elektricitetsmarked kunne afhjælpes omgående. EØSU frygter imidlertid, at de af Kommissionen foreslåede bestemmelser ikke er tilstrækkeligt klare.

3.8. En korrekt beskatning af CO₂-emissioner, hvilket udgør et af de største problemer med hensyn til fornævnte eksterne omkostninger, er et minimum for at kunne råde bod på den markedsforvridding til fordel for den konventionelle elproduktion, som beskrives i punkt 3.6.1. EØSU har gentagne gange slået til lyd herfor ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Endnu ikke offentliggjort i EUT.

⁽⁵⁾ EUT C 82 af 3.3.2016, s. 13.

3.9. Elektricetsmarkedet bør åbnes for flere decentrale strukturer, især hvad angår handel, for at kompensere for de i punkt 3.6.2 og 3.6.3 omtalte ulemper.

3.10. Decentralisering må ikke føre til en fragmentering af det europæiske elsystem. Kommissionens antagelse om, at elektricitet bør kunne bevæge sig frit derhen, hvor der er mest brug for den, er grundlæggende korrekt. Dette nødvendiggør dog store investeringer for at forbedre sammenkoblingen af de nationale net, og der skal udvikles en model for refinansiering, der ikke belaster forbrugerne for meget.

3.11. En efterspørgselsstyret elproduktion — med støtte fra fleksibilitets- og balanceringsmuligheder som f.eks. batterilagring, Power-to-Heat, Power-to-Gas og Vehicle-to-Grid — er den bedste måde at holde omkostningerne i forbindelse med en udvidelse af nettet på et minimum. Dette forklarer, hvorfor prosum, direkte transaktioner mellem elproducenter og -forbrugere og en styrkelse af ansvaret for balanceringstjenester som foreslået af Kommissionen er vigtige instrumenter, der bidrager til at skabe forsyningssikkerhed.

3.12. Kommissionens forslag afspejler overordnet set disse mekanismer. EØSU bifalder denne tilgang, der især vil få en positiv indvirkning på underudviklede elektricitetsmarkeder, som i nogle medlemsstater lider under en voldsom overregulering.

3.13. Kommissionens forslag ignorerer dog i høj grad digitaliseringens potentiale i denne sammenhæng. Digitalisering gør det muligt at registrere forbrugs- og produktionsdata elektronisk på et detaljeret niveau, helt ned til mindste enhed (dvs. individuelle kilowatt). Registrering af specifikke og individuelle forbrugerprofiler ved hjælp af intelligente målere — og i fremtiden via tingenes internet, kombineret med mangfoldigheden af deltagere i elproduktionen — giver bogstaveligt talt hver forbruger mulighed for at forvalte sin egen balance. Uddannelses- og efteruddannelsesprogrammer er vigtige med henblik på at sætte så mange forbrugere som muligt i stand til at udfylde denne rolle og dermed fjerne den strukturelle ulempe (nemlig begrænset markedslivlighed) ved decentraliserede former for handel, herunder peer-to-peer-transaktioner.

3.14. Som et første skridt bør reglerne for balanceringsenergi (artikel 4 og 5 i forslaget til forordning COM(2016) 861 final) vedtages, således at energimåleenheder kan registreres med en høj grad af præcision. Der bør etableres specifikke markeder for kortfristet handel med disse mindste energimængder. Artikel 6 og 7 i forslaget til forordning COM(2016) 861 final bør ændres i overensstemmelse hermed.

3.15. Kommissionen har desværre ikke foreslået noget initiativ i denne henseende. Derimod fastslås det i artikel 3 i forslaget til forordning COM(2016) 861 final, at forbrugere og små virksomheder skal have mulighed for at deltage i markedet gennem aggregatorer. Aggregatorer begrundes primært i porteføljeeffekter og transaktionsomkostninger. De vil dog forsvinde, skulle der ske en decentralisering af handelen med elektricitet. Forbrugerne og de små virksomheder ville blive i stand til fuldt ud at deltage direkte i elektricitetsmarkedet, hvis de ønsker at spille en aktiv rolle og er i stand til det. Det er meget sigende, at Kommissionen ikke på nogen måde henviser til handelen med elektricitet, når den taler om at »deltage på lige fod« i artikel 3, stk. 1, litra i).

3.16. I denne sammenhæng synes transaktioner mellem producenter og forbrugere at være særdeles økonomisk lovende, eftersom de i ét prissignal kan afspejle forskellige omkostningselementer, der — i modsætning til den aktuelle situation i mange medlemsstater — i høj grad formes af markedet. F.eks. kan de direkte transaktioners prissignal afspejle en lang række faktorer, såsom:

— et fast bidrag til finansiering af netinfrastrukturen

— et dynamisk, transaktionsspecifikt bidrag, der afspejler anvendelsen af hjælpetjenester, der er nødvendige for den specifikke transaktion i elnettet

— en kapacitetspræmie til finansiering af anlæg til elproduktion, lagring og omdannelse af elektricitet, og hvis størrelse transaktionsdeltagerne skal forhandle om.

3.17. Ikke alene udvikles der i nogle medlemsstater (f.eks. Nederlandene og Estland) forretningsmodeller for decentraliseret handel med elektricitet. Faktisk anvendes der allerede meget ambitiøse modeller på flere markeder uden for Europa, herunder i USA og Australien. Der er klart tale om en global tendens. Europa kan kun udnytte sine eksportmuligheder på de globale energimarkeder fuldt ud, hvis de europæiske virksomheder udvikler overbevisende modeller for en decentraliseret, digitaliseret handel med elektricitet. EU bør imidlertid også give sine virksomheder mulighed for først at gennemføre disse modeller i praksis på deres hjemmemarkeder.

4. Særlige bemærkninger vedrørende specifikke aspekter af forslaget til direktiv COM(2016) 864 final samt forslagene til forordning COM(2016) 861 final, COM(2016) 862 final og COM(2016) 863 final

4.1. EØSU bifalder Kommissionens klare tilsagn om at dekarbonisere elektricitetsmarkedet. I lyset af den i punkt 3.6 fremførte argumentation gør begrænsningen af prioriteret lastfordeling som fastsat i artikel 11 i forslaget til forordning COM(2016) 861 final det imidlertid vanskeligere at nå dette mål, i hvert fald så længe der ikke foreligger nogen fuldstændig internalisering af de eksterne omkostninger ved konventionel elproduktion. Det er principielt korrekt at have teknologineutralitet som et grundlæggende princip for forvaltningen af lastfordeling, men dette forudsætter lige vilkår. Vilkårene er dog som følge af den manglende internalisering af de eksterne omkostninger ved konventionel elproduktion ikke lige. Inden der gøres nogen seriøse forsøg på at begrænse den prioriterede lastfordeling som fastsat i Kommissionens forslag, skal der ske en fuld internalisering af de eksterne omkostninger.

4.2. Man bør derfor fastsætte, at man for en begrænset periode skal fastholde en prioriteret lastfordeling i alle medlemsstater med en andel af vedvarende energi på under 15 %. De medlemsstater, hvor andelen er større, bør forelægge en tilsvarende lastfordelingsramme for Kommissionen til godkendelse. Denne lastfordelingsramme må ikke forvride den frie markeds mekanisme for kulstoffattige og omkostningseffektive fleksibilitetsmuligheder. Kommissionen bør undersøge denne ramme for at vurdere, hvorvidt den vil kunne støtte dekarbonisering.

4.3. Under alle omstændigheder bør de mindsteværdier, der fastsættes i artikel 11, stk. 3, i forslaget til forordning COM(2016) 861 final, af hensyn til en konsekvent politik erstattes med de respektive tal, der gives (fodnote 125 og 127 i Retningslinjerne for statsstøtte til miljøbeskyttelse og energi ⁽⁶⁾), således at små markedsdeltagere fortsat vil være sikret en retfærdig konkurrence.

4.4. Reglerne om intern specialregulering og afkortning af bud som fastsat i artikel 12 i forslaget til forordning COM(2016) 861 final udgør en yderligere hindring for opfyldelsen af målet om dekarbonisering. Eftersom navnlig kulfyrede kraftværker har relativt høje start- og afviklingsomkostninger, vil operatørerne af disse kraftværker indregne disse omkostninger i deres interne specialreguleringsbud. Vind- og solenergianlæg har ikke disse omkostninger. Dette betyder, at vind- og solenergianlæg hyppigere fjernes fra nettet, hvilket er et tilbageskridt for Europa, for så vidt angår dekarbonisering. En markedsbaseret intern specialregulering bør derfor begrænses til ikke-vedvarende energi.

4.5. EØSU er enig med Kommissionen i, at man bør undgå markedsforvridninger af hensyn til forbrugerne. Det opfordrer Kommissionen til at gøre mere for at forebygge nuværende og fremtidige markedsforvridninger. Kapacitetsmekanismer for konventionelle kraftværker som fastsat i forordning COM(2016) 861 final kan føre til yderligere alvorlige markedsforvridninger, hvilket Kommissionen selv erkender. Kapacitetsmekanismer må således ses som en sidste udvej til at sikre forsyningssikkerhed og som en kortsigtet løsning. Der er et presserende behov for mere specifikke regler for, hvornår kapacitetsmekanismer er tilladt.

4.6. Man må huske på, at vedvarende energi fra variable kilder (vind og sollys) som sådan ikke bare kan deltage i kapacitetsmekanismer og heller ikke kan handles på terminsmarkeder. Det er således korrekt at styrke day-ahead- og intraday-handelen, og takket være sol- og vindenergiens specifikke omkostningsstruktur (dvs. ingen marginalomkostninger), vil dette ikke føre til refinansiering af investeringer og vedvarende energi. Det bør være muligt at handle med vedvarende elektricitet på terminsmarkederne. Den eneste måde at opnå dette på er at knytte den vedvarende energi til balancerings- og fleksibilitetsmuligheder, der ud over batterilagring primært omfatter tekniske optioner som Power-to-Heat og Power-to-Gas ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ EUT C 200 af 28.6.2014, s. 1.

⁽⁷⁾ EUT C 82 af 3.3.2016, s. 13.

4.7. Der findes dog betydelige lovgivningsmæssige hindringer på medlemsstatsniveau og som følge heraf finder balanceringsprodukter for tiden ikke forretningsmodeller. Lovteksterne vedrørende markedsudformning giver ingen løsning herpå. Det bør som et minimum tilføjes til artikel 3, stk. 1, litra f), i forslaget til forordning COM(2016) 861 final, at markedsreglerne og lastfordelingsrammen, som skal fastsættes af medlemsstaterne, bør tilskynde til anvendelsen af fleksibilitetsmuligheder. Dette vil også kunne bidrage til at løse eller undgå flaskehalse.

4.8. I den forbindelse opfordrer EØSU til, at der opstilles klare prioriteter. Det bør kun være muligt at gøre brug af kapacitetsmekanismer for konventionelle kraftværker, hvis medlemsstaterne kan bevise, at kapacitetsflaskehalse ikke kan afhjælpes gennem en balancering af vedvarende elektricitet ved hjælp af fleksibilitetsmuligheder. Denne forpligtelse bør indarbejdes i artikel 8 i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final, og artikel 14 i forslaget til forordning COM(2016) 861 final bør ændres i overensstemmelse hermed.

4.9. Sådanne balanceringskoncepter har to yderligere fordele. Eftersom de gør den vedvarende elektricitet omsættelig på futuremarkedet, er de på nuværende tidspunkt den eneste mulighed, der garanterer, at investeringer i anlæg til vedvarende energi kan refinansieres på markedet. Dernæst er de lokalt orienterede og udnytter således det forhold, at den vedvarende energi er tilgængelig så godt som overalt (se punkt 3.2), hvilket øger den vedvarende energis merværdi på lokalt plan.

4.10. En decentral elproduktion kan aflaste nettet under forudsætning af, at de rette markedsbaserede incitamenter er til stede. Dette er dog ikke tilfældet. Beregningen af netafgifter (artikel 16 i COM(2016) 861 final) bør som et minimum ændres, således at der tilskyndes til en produktion tæt på forbrugerne, der afspejler den faktiske brug. Overordnet set kan de specifikke netomkostninger ved individuelle produktions- og forbrugstransaktioner beregnes ved hjælp af intelligente målere, og det ligger i princippet om at afspejle den faktiske brug, at de bør ligge til grund for beregningen af netafgifter.

4.11. En forbrugsafstemt elproduktion fremmes ligeledes af nøjagtige priszoner. EØSU støtter derfor fuldt ud de synspunkter om emnet, der fremføres i betragtning 14 og artikel 13 i forslaget COM(2016) 864 final. Hvis opfordringen i punkt 4.10 imidlertid ikke gennemføres, risikerer den effektivitet, der er opnået takket være mere præcise priszoner, at blive ophævet og udvandet som følge af netafgifter, der ikke afspejler den faktiske brug. Et europæisk benchmark for energibeskatning, der styrker prissignaler, ville være en yderligere hjælp.

4.12. Mere nøjagtige priszoner må ikke misforstås som en fravigelse fra behovet for et velforbundet europæisk net, der er det bedste middel til at opnå høj forsyningssikkerhed på en omkostningseffektiv måde.

4.13. Som påpeget i punkt 3.14 er en åbning af handelen med elektricitet for forbrugere og prosumenter vigtig for fuld deltagelse i energimarkedet. Artikel 3 i forslaget til forordning COM(2016) 864 final bør således præciseres. Forbrugerdeltagelse, der i artikel 3, stk. 1, begrænses til produktion, lagring og elektromobilitet, skal også omfatte handel med elektricitet. I artikel 3, stk. 2, bør hindringerne for adgang til markedet defineres mere præcist. Ifølge punkt 3.6.3 i denne udtalelse drejer disse hindringer sig hovedsagelig om stordriftsfordele og administrative barrierer.

4.14. En måde at fjerne disse hindringer på er, at medlemsstaterne opretter særlige handelsstrukturer for små producenter, forbrugere og prosumenter. Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder bør have ansvaret for overvågningen af, at dette føres ud i livet. Desuden kunne man indarbejde forenklede regnskabsregler for små forbruger- og producentsammenslutninger i artikel 4 i forslaget til forordning COM(2016) 861 final. Endelig bør termen »handle« erstatte termen »sælge« i artikel 15, stk. 1, litra a), i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final.

4.15. Med hensyn til energifattigdom (betragtning 14 og artikel 5 i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final og artikel 28 og 29 i forslaget til forordning COM(2016) 861 final) har EØSU gentagne gange slået klart fast, at problemet med energifattigdom skal løses, og at fremtidige tiltag i retning af et lavemissionssamfund skal tage højde for dette problem. EØSU støtter som sådan den holdning, som det har givet udtryk for i sin tidligere udtalelse om dette emne⁽⁸⁾. I den forbindelse støtter EØSU ligeledes Kommissionens holdning og specifikke forslag. Udvalget fremhæver det i tidligere udtalelser⁽⁹⁾ fremførte synspunkt om, at vedvarende energi og især prosum i nogle tilfælde kan udgøre en bæredygtig metode til forebyggelse af varig energifattigdom, hvis der ydes offentlige lån og bedre adgang til kapital til sårbare forbrugere med hjælp fra de lokale myndigheder, bl.a. regioner og kommuner, eller private aktører som f.eks. NGO'er. Vigtigheden af reglerne om aktive kunder og lokale energifællesskaber som fastsat i artikel 15 og 16 i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final skal ligeledes ses i lyset heraf. Prosum som en mulig måde at undgå energifattigdom på bør udtrykkeligt nævnes i artikel 5, stk. 2, i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final.

4.16. Med hensyn til forbrugernes rettigheder bifalder EØSU det forhold, at forbrugernes indflydelse og beskyttelse behandles i et særskilt kapitel i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final. I artikel 10 bør det udtrykkeligt nævnes, at forbrugerne skal have ret til at angive specifikke præferencer i forhold til deres elektricitetsforsyning såvel som at sikre, at sådanne præferencer imødekommes. Det bør tilføjes i artikel 15, stk. 1, litra b), at netafgifter skal være specifikke, således at forbrugerne kun kan blive opkrævet de specifikke netomkostninger, som er affødt af deres egne individuelle aktiviteter, dvs. som opstår som følge af elproduktion, lagring, forbrug eller handel. Desuden bør netafgiftssystemet tilskynde til aktiviteter, der er »netvenlige«, såsom belastningsomfordeling, eget forbrug og lagring. Medlemsstaterne skal påvise, hvordan denne forbrugsbaserede beregning af netværksafgifterne foretages. I denne forbindelse er forudsigelighed en nøgelfaktor for forbrugerne, når de skal foretage de pågældende investeringer.

4.17. EØSU glæder sig over, at der i artikel 16 i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final gives en definition af lokale energifællesskaber, og at de tildeles rettigheder. EØSU har tidligere slået til lyd herfor i sin udtalelse om »Prosumentkooperativer på energi- og elektricitetsområdet«⁽¹⁰⁾. De udgifter, der henvises til i artikel 16, stk. 1, litra d), skal dog afspejle den faktiske brug, dvs. i overensstemmelse med samme princip som beskrevet i punkt 4.16 i denne udtalelse vedrørende artikel 15 i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final.

4.18. EØSU er enig i, at energifællesskaber skal have ret til at drive deres egne net, men mener samtidig, at de ligeledes skal have ret til at operere som basisleverandører. I så fald skal de pålægges alle hermed forbundne forpligtelser.

4.19. Man skal dog i forbindelse med artikel 15 og 16 i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final være opmærksom på, at en mere aktiv rolle for forbrugerne og oprettelsen af lokale energifællesskaber forudsætter, at der anvendes vedvarende energi. Hvis der ikke rådes bod på de i punkt 3.6 omtalte problemer og manglerne i forslaget om vedvarende energi⁽¹¹⁾, vil aktiveringen af forbrugerne og de lokale energifællesskaber blive betydeligt svækket, ja sågar sat over styr.

4.20. For så vidt angår data fra intelligent måling som beskrevet i punkt 3.13 i denne udtalelse, udgør digitaliseringen en enorm mulighed. Den indebærer dog også visse risici med hensyn til databeskyttelse og -sikkerhed. EØSU bifalder, at Kommissionen behandler dette spørgsmål i artikel 19-23 i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final.

4.21. EØSU bifalder, at Kommissionen giver en effektiv beskyttelse af de data, der genereres i intelligente målere, tilstrækkelig opmærksomhed, og at EU's standarder for databeskyttelse også skal anvendes til data vedrørende elforbrug. Derimod ignoreres aspekter som dataforvaltning, dataejerskab og åbne data. Artikel 23 bør derfor garantere, at data gøres tilgængelige for samtlige interesserede parter i en anonymiseret og tilstrækkeligt aggregeret form, uden at dette berører databeskyttelsen og privatlivets fred. En fuld udnyttelse af hele digitaliseringens potentiale forudsætter uddannelse og efteruddannelse i hhv. digital analfabetisme og forbrugerudelukkelse.

⁽⁸⁾ EUT C 341 af 21.11.2013, s. 21.

⁽⁹⁾ EUT C 198 af 10.7.2013, s. 1, EUT C 34 af 2.2.2017, s. 44, EUT C 82 af 3.3.2016, s. 13.

⁽¹⁰⁾ EUT C 34 af 2.2.2017, s. 44.

⁽¹¹⁾ Se også udtalelse TEN/622 »Revision af direktivet om vedvarende energi« (endnu ikke offentliggjort i EUT).

4.22. Med hensyn til netoperatørernes rolle betyder decentralisering som regel, at distributionsnettene vil få øget strategisk betydning ligesom sammenkoblingen af de nationale net. Det er helt afgørende, at medlemsstaterne udvikler rammer, der giver netoperatørerne effektive incitamenters til at foretage investeringer i en forbedring af de europæiske elnet. Dette vil tillige fremme den økonomiske vækst og skabe yderligere arbejdspladser. På denne baggrund støtter EØSU Kommissionens forslag om at styrke ACER's beføjelser til at overvåge de nationale politikker i denne henseende.

4.23. Artikel 32, 33 og 36 i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final giver distributionssystemoperatørerne betingede rettigheder vedrørende anvendelsen af fleksibilitetsmuligheder og ladestandere til elektriske køretøjer. EØSU hilser de hurtige fremskridt med hensyn til fleksibilitet, elektromobilitet og udbredelsen af lagerfaciliteter på markedet velkommen, men finder det vigtigt, at den beføjelse, som uafhængige markedsdeltagere tildeles i Kommissionens forslag, faktisk får virkning og respekteres af distributionssystemoperatørerne og de nationale reguleringsmyndigheder. Det samme gælder for transmissionssystemoperatørers drift af lagre (artikel 54 i forslaget til direktiv COM(2016) 864 final).

4.24. Oprettelsen af en europæisk enhed for distributionssystemoperatører (»EU DSO-enhed«) som fastsat i artikel 50 i forslaget til forordning COM(2016) 861 final bør ikke resultere i en selvstændig fastlæggelse af netregler, da dette risikerer at styrke distributionssystemoperatørernes potentielle markedsposition yderligere. ACER bør tildeles beføjelser til at udvikle passende rammer, og de nationale reguleringsmyndigheder bør styrkes i den forbindelse.

Bruxelles, den 31. maj 2017.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg
